

บทความพิเศษ

## ประวัติการสืบสานศิลปกรรมบำบัดของ อีดิธ เครเมอร์ A History and Lineage of Art Therapy as Practiced by Edith Kramer

เลิศศิริร์ บวรกิตติ\*, นันทรัตน์ เจริญกุล\*\*

บทความนี้แปลและเรียบเรียงจากบทที่ ๒ ในหนังสือ *Art as Therapy* ของอีดิธ เครเมอร์ ซึ่งเป็นสุนทรพจน์ที่เธอกล่าวนำในพิธีประสาทปริญญาศิลปกรรมศาสตรมหาบัณฑิต ด้านศิลปกรรมบำบัดของวิทยาลัยเวอร์มอนต์ แห่งมหาวิทยาลัยนอร์วิช (Norwich University) สหรัฐอเมริกา เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๕ และพิมพ์อยู่ใน *American Journal of Art Therapy* ปีที่ ๓๕ ฉบับเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๓๕ เนื้อหาเป็นการเล่าประสบการณ์ส่วนตัวในด้านสืบสานงานศิลปกรรมบำบัดตั้งแต่แรกเริ่มจวบจนถึงวันบรรยาย

ข้าพเจ้ารู้สึกพอใจเป็นอย่างยิ่ง ที่ความมีน้ำใจยอมรับสิ่งใหม่ๆ ที่แตกต่างจากแบบฉบับ ยังคงเปิดกว้างในประเทศนี้ ในวันนี้ เฉกเช่นกันที่ข้าพเจ้าประสบเมื่อเข้ามาในประเทศเป็นครั้งแรก เมื่อ พ.ศ. ๒๔๘๑ (ค.ศ. ๑๙๓๘)

ตัวข้าพเจ้านั้น มิได้มีปริญญาใดๆ ติดตัวเลย แม้จะเป็นผู้ฝึกอบรมนักศิลปกรรมบำบัดระดับปริญญาตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๐๒ และเป็นผู้เริ่มโครงการศิลปกรรมบำบัดที่โรงเรียนชาวิลทิกค์ (Wiltwyck School) เมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๓ ณ ช่วงนั้นมาร์กาเรต นามบวร์ก (Margaret Naumburg) เขียนหนังสือเล่มแรกของเธอแล้วเสร็จ และได้เสนอคำ “Art Therapy” แต่ก็ยังไม่มีใครอื่นวางหลักสูตรอบรมศิลปกรรมบำบัดในขณะนั้น

ข้าพเจ้าโชคดีที่เป็นบุคคลในกลุ่มไม่กี่คน ที่สานต่องานของนามบวร์ก ที่ริเริ่มในสหรัฐอเมริกา และของแอดรีเยนฮิลล์ (Adrian Hill) ในประเทศอังกฤษ อิลินอร์อัลแมน (Elinor Ulman) คณบดีบัณฑิตของมหาวิทยาลัยนอร์วิช เพื่อนร่วมงานของข้าพเจ้า ได้มีส่วนร่วมในงานบุก

เบิกด้วย เป็นที่น่าเศร้าสลดใจอย่างยิ่งที่ในปัจจุบันเหลือข้าพเจ้าเป็นสมาชิกเพียงคนเดียวของกลุ่มน้อยชนิดนี้ที่ยังมีชีวิตอยู่

การที่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมเป็นทางการในส่วนอาชีพหลักนั้นเป็นผลดีในหลายด้านสำหรับคนอย่างข้าพเจ้า เพราะหากต้องไปเป็นจิตรกรที่มีภาระผูกพัน ข้าพเจ้าก็คงจะแทบทนไม่ได้ที่ต้องเสียสละเวลาหลายปีของช่วงชีวิตไปกับการเรียนรู้ ซึ่งบั่นทอนเวลางานศิลปะของตนเอง นอกจากนั้น การศึกษาอาจก่อภาระหนี้สิน ทำให้ต้องออกไปทำงานหาเงินเลี้ยงปากท้อง จ่ายค่าที่พัก และจ่ายค่าน้ำค้ำประกันเพื่อการศึกษา นักศิลปกรรมบำบัดรุ่นใหม่ในปัจจุบันก็ต้องรับสภาพเหล่านี้เช่นกัน ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่เจ็บปวดอย่างยิ่ง

แทนการไปฝึกอบรมอย่างเป็นทางการ ข้าพเจ้าสามารถใช้เวลาประมวลความคิดและข้อมูลที่สั่งสมไว้ตั้งแต่ช่วงปลาย พ.ศ. ๒๔๖๓ ถึง ๒๔๗๓ ในกรุงเวียนนาบ้านเกิดที่ข้าพเจ้าเติบโตในบรรยากาศโลกนกแสดง ทศนศิลป์ นักอุดมการณ์การเมือง และนักจิตวิเคราะห์ ณ เวลานั้น

\* คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

\*\* คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นักจิตวิเคราะห์เป็นกลุ่มผู้ปฏิบัติที่มีความคิดเห็นไม่ใคร่ลงรอยกับแนวคิดและขนบธรรมเนียมประเพณีที่เป็นอยู่ ซึ่งแตกต่างอย่างมากจากแนวคิดวิเคราะห์ในสหรัฐอเมริกาในช่วง พ.ศ. ๒๕๐๓-๒๕๑๓

ดังนั้น ในวัยรุ่น ข้าพเจ้าจึงคุ้นเคยกับแนวการศึกษาด้านจิตวิเคราะห์ และการวิเคราะห์เด็กตามแบบของแอนนา ฟรอยด์, เอริก อีริคสัน และนักวิเคราะห์เด็กอีกหลายคน ข้าพเจ้าได้อ่านบทความชิ้นแรกๆ ของเอิร์นสต์ คริส (Ernst Kris) นักประวัติศาสตร์ศิลปะซึ่งกลายเป็นนักจิตวิเคราะห์ และเป็นคนแรกที่รวบรวมข้อมูลงานจิตวิเคราะห์ลงพิมพ์ในหนังสือ Psychoanalytic Exploration in Art<sup>๑</sup> ใน พ.ศ. ๒๔๕๕

ทางสาขาศิลปศึกษา ข้าพเจ้าได้เห็นงานช่วงแรกๆ ของวิกเตอร์ โลเวนเฟลด์ (Viktor Lowenfeld) ที่ทำกับคนตาบอด และมีโอกาสได้ชื่นชมงานประติมากรรมดั้งเดิมฝีมือเด็กตาบอดภายใต้การชี้แนะของเขา โลเวนเฟลด์มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันจากหนังสือ Creative and Mental Growth<sup>๒</sup> พิมพ์ใน พ.ศ. ๒๕๐๐ งานของข้าพเจ้าที่ทำกับคนตาบอดก็มาจากแนวคิดของโลเวนเฟลด์

ข้าพเจ้ามีครูพี่เลี้ยงที่ให้คำปรึกษาด้านจิตรศิลป์ และได้เป็นศิษย์ของผู้เชี่ยวชาญหลายท่าน โดยไม่ต้องเข้าศึกษาศิลปะในมหาวิทยาลัย ครูคนสำคัญที่มีอิทธิพลทางความคิดต่อข้าพเจ้ามากที่สุด ก็คือ ฟรีดริช ดิกเกอร์ (Friedl Dicker) ลูกศิษย์ของ โจฮันเนส อิทเทน (Johannes Itten) ในกรุงเวียนนา ต่อมาเธอติดตามอิตเทนไปยังสถาบันเบาเฮาส์ (Bauhaus) ในเมืองไวมาร์ (Weimar) ณ ที่นั่น เธอได้ทั้งเรียนและสอนไปด้วย ชื่อของดิกเกอร์อาจไม่เป็นที่รู้จักกันนักในสหรัฐฯ กระนั้นก็ดี ข้าพเจ้าคิดว่านักศิลปกรรมบำบัดควรทราบบางสิ่งบางอย่างเกี่ยวกับสตรีคนนี้ รวมถึงแนวความคิดและโชคชะตาของเธอด้วย

ดิกเกอร์เป็นศิลปินที่มีพรสวรรค์โดยตัวเธอเอง และเป็นครูที่ประเสริฐของทั้งเด็กและผู้ใหญ่ ดิกเกอร์สอนศิลปะให้เด็กในกรุงปรากที่พูดภาษาเยอรมันเป็นภาษาแม่ในช่วง พ.ศ. ๒๔๗๗-๒๔๘๑ เด็กหลายคนเป็นทายาทผู้ลี้ภัยการเมืองจากประเทศเยอรมนี มาพักหลบภัยชั่วคราวในประเทศสาธารณรัฐเชกโกสโลวาเกียซึ่งในสมัยนั้นยังอยู่ในระบอบประชาธิปไตย ณ ที่นั่นข้าพเจ้าเป็นผู้ช่วยของเธอ ได้เรียนรู้วิธีการของเธอ ซึ่งผสมผสานแนวความคิดของอิตเทน และของโลเวนเฟลด์กับของเธอเองเข้าด้วยกัน เนื่องจากเธอเป็นชาวออสเตรียจึงถูกนำไปคุมขังในค่ายกักกันเทเรซีน (Terezin) ในช่วง พ.ศ. ๒๔๘๕-๒๔๘๗ ตลอดเวลาที่นี่ เธอได้อุทิศ

ตนให้กับการสอนศิลปะแก่เด็กๆ ในค่าย แม้ว่าดิกเกอร์และเด็กส่วนใหญ่ถูกฆ่าที่เอาสชวิทซ์ (Auschwitz) งานศิลปะของเธอและบทบรรยายสองสามบทที่เธอใช้สอนศิลปะให้แก่เด็กที่เทเรซีนยังคงอยู่ เหลือเป็นหลักฐานของการดำรงไว้ซึ่งพลังการเยียวยาของศิลปะ

จากเรื่องราวข้างต้นนี้ จึงสมควรลำดับ ดิกเกอร์ไว้ในกลุ่มบรรพชนศิลปกรรมบำบัดร่วมกับนวนมบอร์กและแอเดรียน ฮิลล์ โดยแท้จริงแล้วงานของดิกเกอร์ใกล้ชิดพวกเรามากกว่างานของอีก ๒ คน เพราะเธอทำงานภายใต้ภาวะการณ์ที่คับขัน ซึ่งคล้ายคลึงกับการทำงานของเรากับเด็กที่ตกอยู่ในสภาพอันตราย ตามใจกลางเมืองท่ามกลางความรุนแรง ไร้ซึ่งความหวังและจุดหมาย คอยรับชะตากรรมที่กำหนดให้เผชิญความสูญเสียทางอารมณ์และทางกาย

ณ ที่นี้ ข้าพเจ้าใคร่แก้ไขความเข้าใจผิดประการหนึ่งซึ่งเกิดขึ้นช้าแล้วช้าเล่า โดยขอเรียนว่าข้าพเจ้าไม่เคยอยู่ในค่ายกักกันใดเลย ข้าพเจ้านี้รอดเหตุการณ์เหล่านั้นมาได้ ใน พ.ศ. ๒๔๘๑ ขณะที่ข้าพเจ้าร่วมงานกับดิกเกอร์ในกรุงปรากนั้น สถานการณ์ยังปกติอยู่

มรดกวิชาการที่ตกทอดแก่ข้าพเจ้าส่วนใหญ่อยู่ทางด้านศิลปะ ศิลปศึกษา และจิตบำบัดเชิงวิเคราะห์ ความรู้สำคัญที่ทำให้ข้าพเจ้าสามารถฝึกฝนการทำศิลปกรรมบำบัดได้ดี ก็คือได้ไปฝึกทำจิตวิเคราะห์แบบฟรอยด์ร่วมกับแพทย์หญิงแอนนี โรส ชาวเวียนนาที่เต็มใจรับเพื่อนผู้ลี้ภัยด้วยค่าตอบแทนอันน้อยนิด จากการทำจิตวิเคราะห์ข้าพเจ้าได้รับประสบการณ์เกี่ยวกับพลังของกระบวนการไร้สติ (unconscious process) และพลังการถ่ายทอดความรู้สึกของผู้ป่วยไปยังผู้บำบัด (transference) และการถ่ายกลับจากผู้บำบัดไปยังผู้ป่วย (countertransference) ข้าพเจ้าจึงมีความรู้ตัวพอที่จะจัดการกับหลุมพรางต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากความอ่อนแอทางจิตใจของตนเอง ข้าพเจ้าได้เรียนรู้การที่จะจดจำปรากฏการณ์ส่งถ่ายในผู้ป่วยของข้าพเจ้าไว้ เพื่อที่จะไม่ต้องวาดภาพตัวเองไว้ที่มุมใดมุมหนึ่ง และจะไม่ถูกล่อลวงให้นำพลังการส่งถ่ายไปมอบให้ผู้บำบัดใช้ในทางที่ผิด

แม้ว่าข้าพเจ้าได้รับความรู้และประสบการณ์ต่างๆ นอกชั้นเรียนมากมายในช่วงวัยเด็กและวัยสาวในประเทศออสเตรีย แต่สิ่งเหล่านั้นมาผลิดอกออกผลในสหรัฐอเมริกาที่มีการเปิดรับแนวความคิดใหม่ๆ และมีมหาวิทยาลัยมากมายที่เปิดโอกาสให้บุคคลที่มีความคิดดีๆ แต่ไร้ปริญญาสอนนักศึกษาได้

ข้าพเจ้าเริ่มงานสอนใน พ.ศ. ๒๕๐๒ หลังจากหนังสือเล่มแรกได้รับการตีพิมพ์ และสอนต่อมาจนถึงปัจจุบัน

ในช่วงเวลา ๓๗ ปีของการทำงาน ศิลปกรรมบำบัดได้แพร่ขยายออกไปอย่างมาก มีนักศิลปกรรมบำบัดทำงานในสถานศึกษา ในโรงพยาบาล และสถานฟื้นฟูสภาพจิตใจ พวกเขาทำงานกับคนชรา นักโทษ และกับบุคคลพิการทางร่างกายและจิตใจ -- ขอบข่ายการทำงานแผ่ขยายออกไปอย่างมั่นคง -- นักศิลปกรรมบำบัดเขียนบทความและแต่งหนังสือ คนรุ่นใหม่รอบรู้ศิลปกรรมบำบัดมากกว่าคนรุ่นเก่าอย่างพวกเราเสียอีก อย่างไรก็ตาม บารุคฐานความสำเร็จอย่างท่วมท้นนี้ข้าพเจ้าขอแสดงซึ่งความห่วงใย ไม่เพียงแต่ต่อการฝึกอบรมนักศิลปกรรมบำบัด แต่ยังเกี่ยวกับกระแสความคิดบางอย่างที่อยู่ใต้วินิทัศน์ปัญญาของคนในยุคเราทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรป

ในช่วงต้นๆ ศิลปกรรมบำบัดประสบกับความเพิกเฉยละเลยที่รุนแรง โดยที่พวกเราซึ่งได้เข้าร่วมประชุมเลียบหอผู้ป่วย (ward round) และนั่งฟังการประชุมสันักสนะ (conference) ได้เรียนรู้จากพวกเขา บางครั้งมีโอกาสรายงานเกี่ยวกับเรื่องที่ทําอยู่ แต่ไม่มีใครรู้เรื่องศิลปกรรมบำบัดนัก พวกเราสามารถแยกตัวออกไปพัฒนาเพิ่มพูนความรู้ได้เองอย่างดีเยี่ยม อีลิเนอร์ อัลแมนและข้าพเจ้าเห็นพ้องต้องกันว่าสถานภาพดังกล่าวเป็นที่น่าพอใจแล้ว

ตลอดระยะเวลา ๗ ปีที่วิลทวิคค์, ๑๕ ปีที่หอผู้ป่วยเด็กจิตเวช โรงพยาบาลจาโคบี และ ๑๕ ปีที่สมาคมชาวยิวเพื่อคนตาบอด ไม่มีการเรียกร้องอะไรพิเศษ เพียงให้ข้าพเจ้าทำงานกับเด็กในความดูแลให้ดี และรักษาสัมพันธภาพที่ดีในการทำงานกับพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่มีใครทวงถามถึงวาระเขียน นอกจากแพทย์หญิงวิโอลา เบอรรนาร์ด เพื่อนผู้ชาญฉลาดและผู้ปกป้องข้าพเจ้าที่แนะนำว่า “จงบันทึกสิ่งต่างๆ ลงไป... คุณอาจคิดว่าคุณจะไม่ลืม แต่คุณก็ลืมมันในที่สุด!” ดังนั้น ตลอดระยะเวลา ๗ ปีที่โรงเรียนวิลทวิคค์ ข้าพเจ้าเขียนบันทึกประจำวันทุกคืน ลายมือหวัดๆ ที่ข้าพเจ้าอ่านได้แต่ผู้เดียวนั้นช่างมีประโยชน์อย่างไม่อาจประมาณค่าได้ต่อการเขียนหนังสือเล่มแรกของข้าพเจ้าใน พ.ศ. ๒๕๐๑ ที่ชื่อว่า *Art Therapy in a Children's Community* ติพิมพ์โดยสำนักพิมพ์โซคเคนใน พ.ศ. ๒๕๒๐ จึงทำให้ข้าพเจ้าเขียนบันทึกประจำวันต่อไปเรื่อยๆ บันทึกข้อสงสัย ชัยชนะ ความล้มเหลว และเรื่องราวประหลาด โดยไม่ได้กำหนดรูปแบบการบันทึกเลย

นับเป็นเรื่องดีที่นักศิลปกรรมบำบัดฝึกหัดสมัยนี้ต้องเขียนรายงาน มีนักศิลปกรรมบำบัดที่มีประสบการณ์คอยควบคุมดูแล แต่ข้าพเจ้ายังกังวลเกี่ยวกับรูปแบบการบันทึก แบบฟอร์มและรายการที่ให้ออก การที่กำหนดให้

ระบุเป้าหมายของการบำบัดไว้ตั้งแต่เริ่มการรักษา ข้าพเจ้าไม่เชื่อว่าจะมีผู้ใดสามารถพยากรณ์ว่าอะไรจะเกิดขึ้น หรือว่าผู้ป่วยจะได้ผลสัมฤทธิ์อะไร

อย่างไรก็ดี หัวใจสำคัญของศิลปะและของจิตบำบัดก็คือความยืดหยุ่นและการเปิดกว้าง ซึ่งจะต้องแสดงนัยความอดทนอดกลั้นในช่วงที่เกิดความยุ่งเหยิงและปัญหายุ่งยากขึ้นเมื่อนิสัยการป้องกันตัวหรือความเคยชินที่ฝังรากลึกอยู่นั้นสูญสิ้นลงไป และการรวบรวมพลังใหม่เพิ่งจะก่อขึ้น คำถามคือพื้นที่สำหรับลงรายการความยุ่งเหยิงเหล่านั้นอยู่ที่ใด

ศิลปกรรมบำบัดเป็นหนทางหนึ่งที่นำไปสู่การค้นพบจุดแข็งและหรือจุดอ่อน ในการแสวงประโยชน์จากสิ่งค้นพบนั้น เราจะต้องช่างคิดค้นและยอมรับสิ่งที่ไม่ได้คาดคิดไว้ ท่านอาจไปถึงเป้าหมายที่ไม่เคยรู้เห็นมาก่อน ข้าพเจ้าขอถามว่า จะเกิดอะไรขึ้นกับบุคคลที่คิดและตัดสินใจด้วยตนเองภายใต้ระบบที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

ตัวอย่างเช่นที่เกี่ยวกับข้อสอบปรนัยเป็นการทำลายความคิดริเริ่มหรือไม่ บุคคลที่ตัดสินใจด้วยตนเองจะเสียเปรียบอยู่ในระบบหรือ หรือจะสามารถประสบความสำเร็จนอกกรอบได้ นักศิลปกรรมบำบัดได้ทำหน้าที่อย่างได้ผลตลอดมาโดยปราศจากข้อสอบแบบปรนัย --- จะยังสามารถคิดแยกแยะสิ่งที่สลับซับซ้อนได้หรือไม่ถ้ายอมจำนนต่อมัน

อีกเรื่องที่ข้าพเจ้าเป็นห่วงคือ “ภาษาวิชาการเทียม” ที่เรานำมาใช้ในชีวิตการทำงานของเรา ปัจจุบัน “ภาษาใหม่” (Newspeak) ระบาดทั่วไปหมด อยู่ทุกแห่งหนรอบตัวเรา ข้าพเจ้าขอแนะนำคนหนุ่มสาวที่ยังไม่ได้อ่านหนังสือแต่งโดยออร์เวลล์ พ.ศ. ๒๕๒๗ ให้ไปอ่านบทผนวกหัวข้อ “ภาษาใหม่” ออร์เวลล์อธิบายว่า วัตถุประสงค์ของการสร้างภาษาใหม่เพื่อลดจำนวนคำที่ใช้กันอยู่ ขจัดความกำกวม คำที่มีความหมายซ้ำซ้อน คำที่มีความแตกต่างกัน้อยมาก เพื่อว่าเครื่องมือในการคิดอย่างอิสระจะได้ถูกกำจัดออกไป

มาลองพิจารณากันดูว่ามีคำที่คำที่สูญไปโดยคำ reinforce (เสริมให้แข็งแกร่ง) อีลิเนอร์ อัลแมน เพื่อนผู้บุกเบิกร่วมงานมาด้วยกันบอกว่ารู้จักแต่ reinforced concrete (คอนกรีตเสริมเหล็ก) ยังมีคำที่อาจอยู่ในประเด็นเดียวกัน ได้แก่ confirm (ยืนยัน) drive home (ขับรถกลับบ้าน) support (สนับสนุน, ค้ำ, ค้ำจุน) insist (ยืนกราน) accept (ยอมรับ) single-out (เลือกออกมา) persuade (ชักชวน) instill confidence (ปลูกฝังความเชื่อมั่น) ที่นี้ลองมาพิจารณาความแตกต่างระหว่างพูดว่า a five-month-old male (ผู้ชายอายุ ๕ เดือน) กับ a baby boy of five months old (ทารกชายวัย ๕ เดือน); ระหว่าง

a 21-year-old female (ผู้หญิงอายุ ๒๑ ปี) กับ a young woman of 21 (หญิงสาววัย ๒๑ ปี); ระหว่าง a 95-year-old male (ชายอายุ ๙๕ ปี) กับ an old gentleman of 95 (สุภาพบุรุษสูงอายุนัย ๙๕ ปี)

ที่ย่ำแย่ที่สุดได้แก่คำ ‘adaptive’ (ปรับเปลี่ยนได้) กับ ‘maladaptive’ (ปรับเปลี่ยนไม่ดี หรือเลว หรือไม่ถูกต้อง) คำเหล่านี้มีต้นตอมาจากประวัติศาสตร์ชาติตามความเข้าใจกัน อาทิ maladapted species (ชนิดพันธุ์ที่ปรับเปลี่ยนไม่ถูกต้อง) ก็สูญไป แต่ไม่ได้เป็นเช่นนั้น...วิวัฒนาการของชนิดพันธุ์ที่เพิ่มความซับซ้อนขึ้นอยู่กับการกลายพันธุ์และอาศัยความยุ่งเหยิง เพื่อให้ลักษณะในตัวของมันที่ปรับเปลี่ยนไม่ถูกต้องนั้นอาจไปรวมตัวกับการปรับเปลี่ยนไม่ดีอื่นๆ เกิดรูปลักษณะใหม่ที่ไม่ได้คาดหวังก่อน

ข้าพเจ้าได้เห็นได้ยินเกี่ยวกับพฤติกรรมที่ปรับเปลี่ยนได้ หรือปรับเปลี่ยนไม่ถูกต้อง ก็เกิดคำถามว่า *ปรับเปลี่ยนให้เป็นอะไร* พวกเราทำงานกับวัยรุ่นที่ต้องปรับเปลี่ยนชีวิตให้เข้ากับโลกอาชญากรรมและความรุนแรง หากได้รับการปฏิรูป พวกเขอาจดับสูญไปเมื่อการปรับเปลี่ยนไม่เหมาะสมกับระบบอันร้ายกาจได้ แน่หน่อนว่ายังมีผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือปรับตัวให้เข้ากับโลกที่เขาอยู่ได้ เราต้องช่วยเขา ไม่ใช่ *ปรับเปลี่ยนเขาจนกลายเป็นการทำร้าย* แต่ควรช่วยหาทางปรับตัวให้เหมาะสม โดยไม่ต้องถึงกับสละซึ่งบุรณภาพของเขา

ตามที่ เทมเพิล แกรนดิน กล่าวในหนังสือ *Thinking in Pictures*<sup>๔</sup> ว่า “หากข้าพเจ้าสามารถทำให้การมีสมาธิสั้นหายไปได้ด้วยการคิดนี้ครั้งเดียว ข้าพเจ้าก็จะไม่ทำนั้นหมายถึง ข้าพเจ้าจะไม่เป็นตัวของตัวเองอีกต่อไป”

แล้วเราจะทำอย่างไรกับสิ่งเหล่านี้ ในชีวิตการทำงานของท่าน ท่านอาจจะต้องปรับตัวให้เข้ากับแนวทางการปฏิบัติที่ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เช่น ท่านอาจต้องใช้ *ภาษาใหม่* ที่กำกวมในการกรอกแบบฟอร์มและทำรายงาน

การปฏิบัติงาน ข้าพเจ้าขอเสนอให้ท่านใช้ภาษาพื้นๆ ที่เข้าใจง่ายๆ ขณะที่ครุ่นคิดเกี่ยวกับงาน และกับบุคคลในความดูแลที่ไม่ใช่ลูกค้า ข้าพเจ้าแนะนำให้ใช้ภาษาอังกฤษทั่วไปเป็นสื่อสนทนาเรื่องงานกับเพื่อนนักบำบัดด้วยกัน และขอแนะนำให้ต่อสู้เพื่องานที่ทำแบบไม่เต็มวัน ชี้แจงให้ผู้บริหารรับรู้ถึงปรากฏการณ์อันน่าอัศจรรย์ที่บุคคลทำงานไม่เต็มเวลา ๒ คนทำงานได้ผลดีกว่าบุคคลทำงานเต็มเวลาคนเดียวทางด้านศิลปะ และศิลปกรรมบำบัด เพื่อท่านจะได้มีเวลาและพลังทำงานศิลปะของตนเอง และเกิดความกระตือรือร้นที่จะทำศิลปกรรมบำบัดให้กับผู้ป่วยในความดูแลโดยปราศจากข้อผูกมัดใดๆ

สุดท้ายนี้ ข้าพเจ้าใคร่เสนอแนะให้ท่านรักษาสภาพการปรับตัวที่ผุดผกไปจากทุกสิ่งในสังคมของเรา ซึ่งอาจช่วยยับยั้งความคิดและการกระทำที่อิสระ ดังตัวอย่างสตรีสูงอายุที่อยู่ข้างหน้าต่าง ผู้ซึ่งได้ทำการปรับเปลี่ยนที่ผุดผกไปอย่างสบายๆ มาตลอดชีวิตของเธอ และเนื่องจากความที่เธอช่างปรับเปลี่ยนได้อย่างผุดผกแหวกแนวเสียเหลือเกิน เธอจึงกำลังจะได้รับเกียรติให้เป็นถึง *คุษฎีบัณฑิต*

### เอกสารอ้างอิง

๑. Kris E. Psychoanalytic exploration in art. New York: International Universities Press, Inc.; 1952.
๒. Lowenfeld V. Creative and mental growth. 3<sup>rd</sup> Ed. New York: the Macmillan Co.; 1957.
๓. Kramer E. Art therapy in a children's community. New York: Schocken; 1977.
๔. Gradin T. Thinking in pictures: and other reports from my life with autism. New York: Vintage Books; 1996.